

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİNDEKİ TÜRKİYELİ ÖĞRENCİLERİN UYUM SORUNLARI

Ömer Faruk TUTKUN*

Özet

Bu çalışmada, Kırgızistan-Türkiye Manas üniversitesinde öğrenim gören Türkiyeli öğrencilerin karşılaştıkları uyum sorunlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak Survey yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın Evren/örneklemi Manas Üniversitesinde kayıtlı bulunan 212 Türkiyeli öğrenciden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Türkiyeli Öğrencilerin Uyum Sorunlarını Belirleme Formu (TÖUSBF) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; 1- Türkiyeli öğrenciler diğer dile yeter düzeyde sahip değildirlir ve kültürel-sosyal yaşama uyum sağlayamamaktadırlar, 2- Türkiyeli öğrenciler ekonomik durumlarının iyi oluşu nedeniyle kendilerini Kırgızistanlı öğrencilere göre üst düzeyde görmektedirler, 3- Katılımcılar sorunların çözümünün çok zor olduğu ve uzun zaman alacağı görüşündedirler, 4- Manas üniversitesi dışındaki üniversitelerde okuyan Türkiyeli öğrenciler daha az dil ve kültürel-sosyal sorunlar yaşamaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Uyum, Üniversite öğrencileri, Manas Üniversitesi, Üniversite, Kırgızistan, Türkiye.

* Yrd. Doç. Dr. Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Eğitim Bilimleri Böl. KIRGIZİSTAN / E-mail: oftutkun@hotmail.com

Ömer Faruk Tutkun ö lisans ve yüksek lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi-Türkiye-Eğitim Bilimleri Bölümünde, doktora eğitimini Pittsburgh Üniversitesi-Eğitim Yönetimi Bölümünde tamamlamıştır. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünde öğretim elemanıdır. Halen Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde misafir öğretim elemanı olarak görevini sürdürmektedir. Çalışma alanları, yüksek öğretim sistemleri, öğretmen yetiştirme, küreselleşme ve eğitim sistem ve anlayışına etkileri, insan hakları gibi konulardır. Yazarın bu çalışma konusu ile ilişkili yayımlanmış çalışmaları;

TUTKUN, Ö.F. (2003). "Çocuğun Okul Dışı Zamanını Değerlendirmesinde Anne-baba ve Okulun Sorumlulukları". Ankara. *Eğitimde Yeni Bakışlar 2*, Mikro Yayımlık.

TUTKUN, Ö.F.&A.E. KÖKSAL (2002). "Okul-Aile İşirliğinde Yeni Yaklaşımlar". *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, s. 216-224.

YILDIRIM, A.M. KOÇ& TUTKUN, Ö.F.. (2002). "Psikolojik Özellikleri Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Kavramlara Atfettikleri Anlamlar". N.Ü.E.F. Eğitim ve Bilim Dergisi, 1, 1, s. 13-23

KARABAYEV, B.& TUTKUN, Ö.F. (2001). "Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarına Karşı Taşındıkları Kalıp Yargılar". Bilig.18, (Yaz), s. 1-27.

<http://www.ttk.gov.tr/data/2001/bilig>

ADOPTATION PROBLEMS OF TURKISH STUDENTS IN KYRGYZ-TURKISH MANAS UNIVERSITY

Abstract

The aim of this study is to determine the adaptation problems of Turkish Students in Kyrgyz-Turkish Manas University. As the method of the research, survey method has been used. The universe\sample of the study consisted of 212 enrolled Turkish students. "Determination Inventory of Turkish Students Problems (DITSP)" used as the data-collecting tool. According to the results of the research, 1- Turkish students cannot have other language and involve in socio-cultural life at a sufficient level, 2- Because of their higher incomes Turkish students see themselves conceited and looked down on Kyrgyz students, 3- Participants think that the solution of these problems will take time and it will also be difficult to reach a solution, 4- Turkish students, who attend other Universities, have less problems about language and adaptation into social-cultural life than Manas University Students.

Key words: Adaptation, University Student, Manas University, Kyrgyzstan, Turkey

Giriş

Kalkınmış bir ülke olma küçüğünden büyüğüne dünyadaki tüm ülkelerin en başta gelen hedefidir. Ne kadar zengin doğal kaynaklara sahip olunursa olunsun, gelişmiş bir ülke olmanın temel göstergesi üretilen bilimsel\teknolojik düzey, bilim\teknolojiyi üreten nitelikli insan gücü ve bu gücü yetiştiren eğitim kurumlarıdır. Nitekim zengin petrol kaynaklarına ve dolayısıyla gelire sahip olan Kuveyt ya da İran, yüksek gelirlerine rağmen, gelişmiş ülkeler sınıflamasında yer almamaktadırlar. Buradan hareketle bir ülkenin en önemli kaynağının insan kaynağı olduğu söylenebilir. Yurttaşlarını nitelikli yetiştirebilen ülkeler, bilimsel, teknolojik, sosyo-kültürel, ve ekonomik olarak kalkınmayı sağlayabilmiş ülkelerdir. Bu bağlamda, kalkınma ile eğitim, bir başka deyişle insan yetiştirme düzeni arasında doğru orantılı bir ilişkinin olduğu açıktır.

Her düzeydeki eğitim kurumlarının insan yetiştirmede işlevi önemlidir. Ancak, bunların içerisinde yüksek eğitim kurumları olan üniversiteler, bir ülkenin kalkınmasında can alıcı bir öneme sahiptirler. Tarihi süreçte üniversiteler ve mensupları her toplumda sadece kendi toplumları için değil diğer toplumlar ve insanlık için de önemli görülmüş, diğer eğitim kurumlarından ayrı ve saygın bir konumda tutulmuşlardır. İnsanlık tarihinde bugünkü yüksek öğretim kurumlarının öncüleri Orta Asya bölgesinde kendilerini göstermişlerdir. Bu bilgi ve deneyim birikiminin en üst ürünü olarak, dünyada yüksek öğretim kurumu anlamında ilk üniversiteyi Selçuklu Türkleri 1067 yılında Nizamiye Medreseleri adı altında Bağdat'ta kurmuşlardır. Genel yaygın kabul gören görüşe göre Medreseler dünyada bugünkü anlamıyla işlevi olan ilk yüksek öğretim kurumlarıdır. Medreseler aynı ad altında tüm İslam dünyasında yüksek eğitim kurumları olarak yaygınlaşmışlardır. Medreselerde üretilen, özellikle eski Latin ve İbrani'ce metinlerin çevrilmesi ile oluşturulan bilgi birikiminin, Batı toplumlarının kendi kültür köklerinin farkına varmasına neden olduğu ve bu sayede reformlar gerçekleştirerek bugünkü medeniyet düzeylerine ulaşmalarında katkı sağladıkları söylenebilir (Tutkun, 1998).

Yüksek öğretim kurumu olarak Medreseler, Selçuklular ve devamında Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde bilgi üretmede, eğitim-öğretim ve insan yetiştirmede en üst düzeylerine ulaşmışlardır. Medreseler 1700'lü yıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemeye başlaması ile yozlaşmışlar ve ıslah çabalarına rağmen, zaman içerisinde işlevselliklerini yitirmişlerdir. Türkiye 1911-1922 yılları arasında Balkan, I Dünya ve Kurtuluş savaşlarında pek çok, özellikle yetişmiş, insan kaynağını cephelerde kaybetmiştir. Yeni Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, eğitimi kalkınmanın

anahtarı olarak görmüş, asıl, zor ve en önemli savaşın bundan sonra başladığını belirterek eğitim alanında köklü ve çağdaş devrimler yapmıştır. 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk reformları eğitim kurumlarını çağdaş, evrensel ve bilimsel standartlara kavuşturmaya yönelik düzenlemeler olmuştur. Bu reformlar çerçevesinde Medreseler kaldırılıp, yerine Batı modeli esas alınarak 1933 yılından itibaren üniversiteler kurulmuştur (Tutkun, 1998).

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana, bulunduğu jeopolitik konum gereği pek çok sorunla baş etmek zorunda kalmıştır ve halen de bu olgu gerçekliğini korumaktadır. Bu sorunlardan biri de dağılan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Türkiye ile ilgili amaçları olmuştur. Türkiye ülkesi ile toplumu ile her zaman Orta Asya'da işgal altındaki soydaşlarına karşı bir sevgi, sıcaklık ve özlem duymuştur. Özü bir atadan olan çocukların kardeşlerine duyduğu bu özlem, arayış, kucaklaşma duygusu her zaman sıcaklığını korumuştur. 1990'lı yıllarda Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılması ve Orta Asya bağımsız Türk devletlerinin doğuşu ile bu özlemi giderme, kaybettiği kardeşleri ile kucaklaşma, bulunduğu coğrafyada hissettiği ve yaşadığı yalnızlığı paylaşma ve her alanda işbirliğine girme duyguları ve isteği eyleme dökülmüştür. Bu bin yılın özlemine yeni bağımsız Türk Cumhuriyetleri de aynı sıcaklık ve içtenlikte cevap vermişlerdir.

Türkiye, Türk cumhuriyetleri ile bağımsızlıklarının ilk gününden itibaren kültürel, ekonomik, siyasal, bilimsel ve eğitimsel her alanda karşılıklı işbirliğine girmiştir. Bu işbirliğinin eğitim alanındaki göstergelerinden en önemli ve dikkat çekicisi 1995 yılında kuruluş sözleşmesi imzalanan ve 1997-1998 eğitim-öğretim yılında öğretime başlayan Kırgızistan'da kurulan Kırgızistan-Türkiye Manas üniversitesidir. Üniversitede tüm Türk dünyasından öğrenciler burslu olarak öğretim görmektedirler (Yalçın, 2003). Manas üniversitesine öğrenci alımı sınavla yapılmaktadır. Üniversitedeki öğrenci dağılımı %74 Kırgızistanlı, %14 Türkiyeli ve %13 diğer Türk topluluklarından gelenler şeklindedir. Bir başka ifade ile, üniversitenin hazırlık sınıflarında 30 Türkiyeli, 303 Kırgızistanlı ve 131 diğer topluluklardan gelen; ön lisans ve lisans sınıflarında ise 212 Türkiyeli, 1023 Kırgızistanlı ve 119 diğer topluluklardan olmak üzere toplam 1818 öğrenci öğrenim görmektedir. Üniversitede 4 fakülte, 2 yüksek okul ve 2 enstitü vardır (KTMÜÖİDB, 2005; KTMÜ, 2005).

Üniversite Kırgızistan'da devlet ve toplum tarafından yüksek kabul görmekte, benimsenmektedir. Üniversite Kırgızistan'da bulunan diğer uluslararası üniversitelerle yarışacak düzeyde bir eğitim niteliğine sahiptir. Mezunları pek çok iş alanında, özellikle Türkiye kökenli işletmelerde tercih edilmektedir. Üniversite yönetim modeli uluslar arası bir düzeyde olup hem Kırgızistan ve hem de Türkiye üniversitelerine model oluşturacak niteliktedir. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Kırgızistan ve Türkiye arasındaki dostluğun, işbirliğinin, ortak düşüncelerin, ortak gelecek hayallerinin ve Türk dünyası ile ilişkilerin anlamlı bir göstergesidir. İnsanlığın gelişimine ve ortak mirasına katkı sağlama, Türk dünyasında ortak kültür oluşturulmasına, Türk dünyasının yüceltilmesine ve Kırgızistan ve Türkiye'ye nitelikli insan yetiştirilmesine kaynak oluşturma işlevleri olan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi uluslar arası ve Türk dünyası işbirliğinin ve Türkiye-Kırgızistan dostluğunun en güzel örneklerinden biridir.

Problem Durumu

Yeni ve farklı bir kültürde yaşama başlayan bireylerin yeni kültürü reddetmeleri ve kendilerini yeni kültüre girmekten çekmeleri yaygın bilindik bir durumdur. Bu süreçte bireyler yeni kültürle ilgili genellemeler yaparlar ve insanların bu şekilde nasıl yaşayabildiklerini merak ederler. Kendi kültürlerinin yaşam şekillerinin ve adetlerinin

yeni kültürdekinden çok daha yüksek ve nitelikli olduğunu düşünürler. Uluslar arası öğrencilerin pek çoğu yeni ve yabancı bir kültürle karşılaştıklarında sorunlar yaşarlar. Kültür şok olarak adlandırılabilir bu durum pek çok değişik boyutta gerçekleşir ve her bireyin tepkisi farklı olur. Örneğin bir birey depresyona girerken bir diğeri anksiyete yaşayabilir. Aslında kültür şoku yeni kültürel, sosyal ve fiziksel çevre değişikliğine karşı gösterilen normal bir tepkidir. Birey yeni bir kültüre girdiğinde genel duygu durumlarında değişiklikler olur. Duygu durumunun farkında olma, yoğunluk derecesi, uzun ya da kısa olma süresi bireyden bireye değişir (**University of Saskatchewan, 2005**).

Kültürel adaptasyon (**Fanta, 2005**), bireyin yeni çevre ve kültürel ortamına girişi ile başlayan bir süreçtir. Bu süreçte a- genel sorunlar: yiyecek-içecek, kişiler arası iletişim, birey olma, statüyü koruma (ben olmaya karşı yapmak zorunda kaldıkları), b- eğitim sistemi: akademik entegrasyon, tercihler, kaynaklara ulaşma, akademik danışmanlık, sınıf atmosferine uyum, öğretim elemanları ile iletişim, ve c- kültür şoku: bilindik bir çevreden bilinmeyen bir çevreye gelindiğinde bireyin duygusal dengesini kaybetmesi ve acı çekmesi, kimlik krizi, iletişimin kırılması, davranış bütünlüğü ve sırasının kaybolması sorunları yaşanabilir. Kültür şoku şu aşamalarda kendini gösterir (**University of Saskatchewan, 2005; Fanta, 2005; Bennet, 1998; Weaver, 1994**);

a-Balayı dönemi: İlk aşamada yeni kültürde her şey heyecan verici ve ilginçtir. Yeni çevreyi tanımaya çalışmak, keşfetmek eğlencelidir.

b-Düşmanlık\saldırganlık: Bu aşamada, birey yeni kültüre adapte olmak için çok çalışmak zorunda olduğunu fark eder. Bu çaba beklenenden daha stresli olabilir ve kültürel çok ağır deneyimler yaşanabilir. Daha önceki beklentiler doğrultusunda yeni kültürle bütünleşilemeyebilir. Birey ülkesinde ulaşabileceği bazı yiyecek ve diğer ihtiyaçlarını yeni kültürde bulamayabilir. Bu süreçte sıklıkla hayal kurarak zaman geçirilir. Pek çok birey bu süreçte kendini tecrit edilmiş, kızdırılmış, depresyona itilmiş ve rahatsız hisseder

c-İyileşme, ağır ağır adapte olma: Birey yeni kültürü tanıdıça yeni çevrede kendini daha fazla rahat hissetmeye ve her şey daha anlamlı gelmeye başlar. Birey daha çok kendini evinde gibi hisseder ve kendine güveni artar.

d-Adaptasyonu tamamlama, iki kültürlülük: Yeni çevrede etkin olarak eylemlerde ve ilişkilerde bulunabilme. Kendi kültürüyle yeni kültür arasında kolalıkla hareket edebilme.

e-Yeniden katılma: Yeni kültürü benimseme ve ona katılma.

Araştırmalara göre (**University of Saskatchewan, 2005**), uluslar arası öğrenciler kendi ülkelerine döndüklerinde aynı aşamaları tekrar yaşamaktadırlar. Kültür şokunun üstesinden daha kolay ve hızlı bir şekilde gelmek için, birey baş etme stratejileri geliştirmeli, yeni kültüre gelmeden önce onunla ilgili bilgiler edinmeli ve kültürler arası anlamayı kolaylaştırmak için beceriler geliştirmelidir. Kültür şokunu daha az sorunlu atlama ve uyum için diğer yöntemler şunlar olabilir; diğer kültürden insanlardan arkadaşlar edinme, üniversite ya da dışındaki uluslar arası örgütlere katılım, yeni kültürün dilini konuşma, yazma ve okuma, yardıma ihtiyaç duyulduğunda okuldan ya da çevredeki tanıdıklardan yardım istemekten çekinmeme.

Günümüzde bireyi yaşama etkili, verimli ve uyumlu olarak yetiştirmenin sadece bireyi bilgilendirme ile ilgili değil, onun sosyal ve duygusal yönlerini de geliştirmekle mümkün olduğu ortadadır. Eğitim süreçlerinin bütünlük içinde amaçlarına ulaşabilmesi eğitim kurumlarının her bir öğrencisine bilgi aktarma, beceri kazandırma, duyuşsal özellikler edindirme ve kişilik gelişimini desteklemesi ile mümkündür. Bu amaçların sağlanabilmesi okul, çevre ve ailenin ortak ve işbirlikçi çalışması ile gerçekleşebilir. Burada nihai amaç bireyin kendisini ve diğerlerini anlama, bireysel güçlerini yeterince

kullanabilme, sağlıklı iletişim kurabilme, gerçekçi kararlar verebilme ve bunları uygulayabilme ve sorumluluk alabilmesi yani kendini gerçekleştirmesinin sağlanmasıdır. Bu nedenle, üniversite yaşamında birey eğitim-öğretim dışında olan ancak bireyin gelişimini destekleyen formal program dışı etkinliklerle desteklenmeli, temel gereksinimleri karşılanarak üst ihtiyaçlar oluşmasına olanak verilmeli ve bireyin duygusal problemlerinin çözümünde yardımcı olunmalıdır (Özgülven, 1999).

Üniversite çok çeşitli sorunları olan heyecan, kaygı ve stresli bir ortamdır. Üniversite öğrencisi yetişkinliğe geçme dönemindeydir. Bu dönemde kimlik arayışı, yerel değerlerini evrensel değerlerle uzlaştırma çabası, sosyal ve kişisel olgunluğa erişme çabaları baskındır. Üniversite yalnızca akademik yaşam demek değildir. Bir öğrencinin başarısı da yalnız okuldan mezun olması değil, sosyal ve kişisel açıdan amaçlarına ulaşabileceği gelişimi de sağlayabilmesidir. Üniversite gencinin her şeyden önce giderek artan bir kendi kendine denetim sürecine ve bağımsızlığa uyum sağlaması gerekmektedir. Üniversite bireye, çevresi ve sosyal çevre insanlar ile beraber çok farklı gelecektir. Farklı yerlerden gelmiş, değişik insanlarla iletişim kurmak, paylaşımlarda bulunmak gerekecektir. Bu yeni ve farklı çevrede birey kendisiyle, yapacağı işlerle ilgili birçok kararın sorumluluğunu tek başına almak durumunda kalacaktır. Bu özgürlük ilk başta çok hoşta gitse de bir süre sonra sorumlulukları tek başına alma durumu bireye çok ağır gelebilir ve destek arayışına girilebilir. Yeni duruma alışmak, adapte olmak, sorunların üstesinden gelmek, bir yandan eğitim ve öğrenme işi diğer yandan bu durumlarla uğraşmak yüksek güdülenme ve kararlılık isteyen bir durumdur. Artık bireyi hiçbir konuda kontrol eden, yönlendiren, onun adına kararlar alan kimse yoktur. Kontrol bütünüyle bireyin kendi sorumluluğundadır. Bu sorumluluğun temelinde planlı olma, zamanı iyi kontrol etme, para yönetimi, etkili karar verme ve uygulama becerisine sahip olma vardır. Bu sırada değişik görüş, davranış, yaşam felsefesi, kültür sahibi kişilerle arkadaşlık kurma ve geçinebilme, arkadaş grupları içinde yer edinme, karşı cins ile ilişkiler söz konusu olacaktır. Tüm bunların yanında bir de bireyin kendi tarzını oluşturma, bir başka deyişle kendine özgü bir kişilik, kimlik geliştirme ve yaşam felsefesi oluşturma çabasının da sürecekte olması bir sorun olacaktır. Önceki eğitim yaşantılarından akademik, kişisel ve sosyal yönlere farklı olan üniversite yaşantısında, bu farklılıkların neler olduğu ve nasıl baş edilebileceğini bilmek uyum sürecini kolaylaştıran etkenlerden biridir (Bilkent, 2005; Yeşilyaprak, 2001; Özgülven, 1999).

Uyum kavramı, bireyin hem kendisi hem de çevresiyle sağlıklı iletişim kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilmesi ve karşılaştığı sorunlarla bahsedebilmesi olarak açıklanabilir. Uyumlu birey araştırmacı, bilgi toplayan, olumlu-olumsuz duygularını ifade edebilen, sorunları kabul edebilen, diğerlerinden yardım isteyebilen, kendine güvenen, sorunları çözme eyleminde bulunan, stresle baş etme stratejilerini kullanan bireydir. Uyum kavramı aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, bireyin sosyal ve toplumsal değer ve kurallarla ilişkileri ve bireyin sosyal olmama eğilimleridir. Sosyal uyum, bireyin çevresi ile iyi ilişkiler kurabilme ve bu ilişkileri nitelikli olarak sürdürebilmesidir. Sosyal ve kişisel yönlere güçlükleri aşmada sahip olunması gereken beceri ise, iletişim kurma becerisidir. Üniversite yaşamında duygu, düşünce, ihtiyaç ve isteklerimizi karşı tarafa olumlu olarak aktarabilmek gerekmektedir. Bu da iletişim kurma becerilerimizi geliştirmekle mümkün olabilir. Bireyden üst düzeyde sergilemesi istenen tutum, sosyal ilişkilerde esnek olması ve sosyal kabul gören davranışlar sergilemesidir. Ancak, bunu yapamayan/yapmayan bireyler ise, yasalara uymalı, içinde yaşadığı toplumun sosyal kural ve değerlerine saygılı olmalı, kendi gereksinimlerini toplumsal uzlaşma içerisinde belli ölçüde kendi kişiliğinden ödün vermeden karşılamalıdır. Birey hem kendisine ve hem de başkalarına saygı duymalı ve kişisel sorumluluklarının farkında olmalıdır. İlişkilerin de sertlikten uzak, kavgacı olmayan esnek bir eğilimde bulunmalıdır

(Kuruüzüm, 2002; Fatih 2005). Birey bu nitelikleri, kendini ve özelliklerini, içinde yaşadığı çevreyi, kültürü ve mensubu bulunduğu üniversiteyi tanıyarak kazanabilir.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılması sonrası bağımsız Türk devletlerinin kurulması, Türkiye devleti ve toplumunca büyük bir ilgi ile karşılanmış, bu ülkelere yoğun resmi ve özel pek çok bilimsel, kültürel, ekonomik ve turizm amaçlı gezi ve etkinlikler düzenlenmiştir. Kırgızistan'da bu ülkelerden birisidir. Kırgızistan'la ilişkiler ilk zamanlarda çok olumlu, sıcak ve samimi bir atmosferde başlamış ve sürmüştür. Ancak bu olumlu atmosfer daha sonra yerini Türkiyelilere karşı bir istemezlik, öfke ve düşmanlığa bırakmıştır. Bu oluşumun nedenleri ayrı bir araştırma konusudur. Ancak, bu atmosferin oluşmasında bir kısım Türkiyelilerin olumsuz davranışları, provokasyon ve psikolojik savaş gibi etkenlerin neden olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu olumsuz hava 2001 yılında doruk noktasına, Türkiyeli iş adamlarına ve öğrencilere karşı fiziksel saldırı boyutuna ulaşmıştır. Bu olumsuz durum Manas Üniversitesi yönetimi ve her iki ülke hükümetlerinin çabalarıyla durdurulmuştur. Ancak bu yaşananların sosyal-psikolojik etkilerinin halen devam ettiği söylenebilir. Manas üniversitesindeki Türkiyeli öğrenci sayısının azaltılmasının nedenlerinden biri de yaşanan bu sorunlar olabilir.

Kırgızistan'da yaşanan olumsuzluklardan en çok üniversite öğrencilerinin etkiledikleri söylenebilir. Manas ve diğer üniversitelerdeki Türkiyeli öğrenciler Kırgızistan'da pek çok problemle karşı karşıya bulunmaktadır. Yetişkinliğe adım atışın başlangıcında, yaşam deneyimi, bilgi birikimi henüz yetersiz olan ve belki de değil bir başka ülkeye, bir başka şehire bile ailesinden uzak yaşamaya gitmeyen bu öğrencilerin, bu durumdan etkilenmeleri kaçınılmaz ve anlaşılabilir bir durumdur. Türkiyeli öğrencilerin, Bişkek'te başta iletişim problemleri olmak üzere, sosyal, kültürel, uyum, yalnızlık çekme, zaman ve para yönetimi, madde bağımlılığı, akademik başarılarında düşüklük, boş zamanlarını değerlendirememesi ve kimlik arayışı gibi problemler yaşadıkları gözlenmiştir. Bu problemler genelde ergenlikten yetişkinliğe geçişte pek çok gencin yaşayabileceği, özelde ise bir başka toplumda yaşamakta ve yaşanan toplumun kurallarına uyum sağlayamama ve sorunları çözmede yardım alamama ve dolayısıyla çözememe nedenleriyle, Türkiyeli öğrencilerin yaşadıkları bu sorunları, zaman içerisinde içselleştirerek yaşamlarının bir parçası haline getirdikleri söylenebilir. Bu doğrultuda Manas Üniversitesinde ve Bişkek'teki diğer üniversitelerde okuyan Türkiyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunların belirlenmesi bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları ile sorunları yaşayanlardan sorunların neler olduğunu tespit edilmesi, hem sorunlara gerçekçi ve uygulanabilir çözüm yolları bulma ve hem de insan kaynaklarının verimliliğini artırma, yöneticilere, öğretmenlere, politik karar alacaklara, ailelere, öğrencilerin kendilerine, toplumdaki ilgili birimlere dönüt verme, böylelikle üniversite kurumunun amaçlarına büyük ölçüde ulaşma imkanı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada özellikle Kırgızistan'daki yüksek öğrenim gören Türkiyeli öğrenciler hakkında Kırgız kamuoyunda oluşan genel yargılarda ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylelikle Kırgızistan ve Türkiye taraflarının ortak enerji, beklenti, kaynak ve zamanlarını amaçlanan şekilde değerlendirilmesine katkı sağlamak araştırmanın bir diğer amacıdır.

Araştırma Süreçleri

Survey yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmada, Kırgız-Türk Manas Üniversitesindeki Türkiyeli öğrencilerin uyum sorunlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın alt problemleri;

a-Türkiyeli öğrencilerin üniversite ve toplumsal yaşamla ilgili karşılaştıkları uyum sorunları nelerdir?,

b-Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin birbirleri ile kaynaşma, arkadaşlık ve iletişim sorunları nelerdir?,

c-Bu sorunların çözümüne ilişkin öğrencilerin önerileri nelerdir? ve

d-Kırgız-Türk Manas Üniversitesindeki Türkiyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ile Manas Üniversitesi dışındaki diğer üniversitelerde eğitim alan Türkiyeli öğrencilerin sorunları arasında fark var mıdır? olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Evreni Kırgız-Türk Manas Üniversitesi'nde lisans programlarında kayıtlı bulunan 212 Türkiyeli öğrencidir. Hazırlık sınıflarında kayıtlı 30 Türkiyeli öğrenci araştırmaya dahil edilmemiştir. Ön lisans programlarında ise kayıtlı Türkiyeli öğrenci bulunmamaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan araştırma problemine ilişkin 3 adet açık uçlu soru ve açıklamanın bulunduğu ölçme aracı Manas üniversitesinde 350, Manas Üniversitesi dışında da 75 Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrenciye dağıtılarak, bu soruları yazılı olarak yanıtlamaları ve geri döndürmeleri istenmiştir. Ancak dağıtılan ölçme formlarının sadece yaklaşık % 3'ü öğrencilerce geri döndürülmüştür. Bu durumda ders öğretim elemanları ile sınıflara gidilerek, ulaşılabilen Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilere ölçme aracı uygulanmıştır. Buna rağmen her iki ülke öğrencileri de ölçme aracına yanıt vermede istekli olmamışlardır. Elde edilebilen 67 Türkiyeli ve 81 Kırgızistanlı, toplam 168 öğrencinin yanıtladığı ölçme formları değerlendirmeye alınmıştır. Diğer üniversitelerden ise kurallara uygun olarak doldurulan 36 Türkiyeli ve 11 Kırgızistanlı öğrencinin olmak üzere 47 ölçme formu değerlendirmeye alınmıştır. Veriler, yöneltilen sorulara Kırgız ve Türkiyeli öğrencilerin ortak ve farklı cevapları belirlenerek analiz edilmiştir.

Bulgular

1.Türkiyeli öğrencilerin üniversite ve toplumsal yaşamla ilgili karşılaştıkları uyum sorunları nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular:

Türkiyeli öğrencilerin üniversite ve toplumsal yaşamla ilgili karşılaştıkları uyum sorunları nelerdir? sorusuna ilişkin Kırgızistanlı ve Türkiyeli öğrencilerin tamamı ilk ve en büyük sorunun yabancı dil sorunu olduğunu belirtmişlerdir. Türkiyeli öğrenciler üniversite yabancı dil hazırlık sınıflarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Türkiyeli öğrenciler, yabancı dilin bir başka sorun olmasının nedenini Kırgızların ana dilleri yerine Rusça konuşuyor olmalarına bağlamaktadırlar. Kırgızistanlı öğrenciler ise Türk öğrencilerin Kırgızca'ya hakim olamamalarının onların tüm eğitim ve sosyal yaşamlarını etkilediğini düşünmektedirler.

Her iki ülke öğrencileri de ikinci büyük sorun olarak, kültür farklılığı ve sosyal yaşama uyum sağlayamamayı görmektedirler. Bu durum Türkiyeli öğrencilerin topluma uyumlarını ve derslerini etkilemektedir. Her iki ülke öğrencileri de iki ülkenin kültürlerinin farklı olduğunu düşünmektedirler. Türkiyeli öğrenciler Kırgız kültürünün Rus kültürü etkisinde kaldığını ve bundan kurtulamadığını bu durumda uyum için sorun olduğunu düşünmektedirler.

Birinci soruya ilişkin Türkiyeli öğrencilerin yanıtları en çoktan aza doğru şu şekildedir;

• Dile yeter düzeyde hakim olamama. Üniversitenin hazırlık sınıflarında yeterli dil eğitiminin verilmemesi.

• Türkiye'den gelmeden önce dil ve kültür farklılığının çok az olduğu düşünülmekte ve yüksek beklentilerle gelmekte, gelince ise bunun böyle olmadığını görülmesi hayal kırıklığı ve sorunlar yaratmaktadır.

• Kırgızların kendi kültürlerini ne kadar yaşamak istedikleri açık değildir. Rus kültürü etkisi hala devam etmektedir.

- Türkiyeli öğrencilerin kendisini olduğundan farklı gösterme özentisi ve Türkiye’de yapamadıklarını burada yaşıyor olmaları. Kendilerini özellikle ekonomik olanaklarına dayanarak üstün görüyor, Kırgızistanlı öğrencilerinde bu durumu kabul ederek kendilerini aşağıda görüyor olmaları.

- Bağımsızlığın ilk yıllarında Türkiye’den gelenlerin Kırgızların olumlu tutum ve samimiyetlerini kötüye kullanmalarından dolayı Türklere karşı oluşmuş bir ön yargı vardır.

- Kırgızistan’la ilgili daha önce anlatılan olumsuz durumları, özellikle bürokraside karşılaşılan uygulamalar-rüşvet ve polis davranışları gibi- pekiştirmiştir.

- Kırgızistan’da yasal düzen iyi işlemiyor.

- Bişkek’te sadece Türkiyeliler değil, tüm diğer yabancılarda sorun yaşamaktadır.

- Türkiye burada niçin bulunduğunu iyi anlatamamış, geçmişteki Rusya gibi görülmektedir.

- Eğitim sistemlerinin farklılığından-yetersiz fiziksel koşullar ve ezberci eğitim-kaynaklanan problem yaşanmaktadır.

- Öğretim elemanlarının çoğu Türkiyeli öğrencilere karşı olumsuz davranmaktadır.

- Bir sorunla karşılaşıldığında yardım alacak bir birimin bulunmaması.

- Türkiyeli erkek öğrencilerin karşı cinsle iletişimin yüksek düzeyde olması ve bu durumun toplum tarafından hoş karşılanmaması.

Birinci soruya ilişkin Kırgızistanlı öğrencilerin yanıtları en çoktan aza doğru şu şekildedir;

- Dil sorunu. Türkiyeli öğrenciler Kırgızca’yı öğrenemiyorlar bu da tüm toplumsal ve eğitim yaşantılarını olumsuz etkiliyor.

- Kültüre ve sosyal yaşama uyum sağlayamama.

- Türkiyeli öğrenciler Kırgızistan’da daha rahat ve özgür yaşamaktadırlar.

- Ekonomik durumlarının iyi oluşu nedeniyle Türkiyeliler kendilerini diğer milletlerden daha üstün görmekte, bu da tepkiye yol açmaktadır.

- Kırgızistanlılar Türkiyeli öğrencileri zengin görmekte, bu nedenle onları korkutarak, döverek paralarını almaktadırlar.

- Türkiyeli erkek öğrenciler ekonomik güçleri nedeniyle karşı cinsle kolay arkadaş olmakta, bu da Kırgızistanlı erkek öğrencileri ve toplumu rahatsız etmektedir.

- Bazı Kırgızistanlı esnaflar Türkiyelileri aldatmakta, Polis rüşvet almaktadır.

- Bu tür sorunlar her toplumda olabilir.

Kırgızistan’da Türkiyeli öğrencilerin uyum sorunlarının neden olduğuna ilişkin Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin yanıtları büyük ölçüde benzerlik göstermektedir.

2. Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin birbirleri ile kaynaşma, arkadaşlık ve iletişim sorunları nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular:

Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin birbirleri ile kaynaşma, arkadaşlık ve iletişim sorunları nelerdir? sorusuna ilişkin Kırgızistanlı ve Türkiyeli öğrencilerin tamamı en büyük sorun olarak Türkiyeli öğrencilerin ekonomik durumlarının iyi oluşu, Kırgızistanlı öğrencilerin ekonomik durumlarının zayıf oluşunu göstermektedirler. Bu durumun akademik ve idari personel içinde geçerli olduğu belirtilmiştir.

Her iki ülke öğrencilerine göre ikinci büyük sorun Türkiyeli öğrencilerin kendilerini beğenmiş ve çok üst düzeyde gördükleri, ve Kırgızistanlı öğrencileri küçümsedikleri şeklin-

dedir. Türkiyeli öğrencilerinde bu durumu sorun olarak görmeleri ve kabul ediyor olmaları dikkat çekicidir. Her iki ülke öğrencileri kaynaşma ve arkadaşlıkları engelleyen bir diğer problemin ise yabancı dil olduğu konusunda görüş birliği içerisindeyler.

İkinci soruya ilişkin Türkiyeli öğrencilerin yanıtları en çoktan aza doğru şu şekildedir;

- Türkiyeli öğrencilerin ben bilirimci ve kendilerini çok beğeniyor olmaları. Ekonomik güçlerine dayanarak şımarık davranmaları ve Kırgızistanlı öğrencileri küçümsemeleri.
- Dile hakim olamama.
- Kırgızistanlı öğrenciler esnek ve kolay geçilebilen bir sistemden üniversiteye geldikleri için ezberciler, yorum ve kritik yapma yönleri eksik, bu da derslerde sorun oluşturuyor.
- Öğretim elemanları tarafından Kırgızistanlı öğrenciler lehine ayırım yapıyor.
- İki halkın arasını açmak için provokasyon var.
- Kırgızistanlı öğrenciler kendilerini bize göre küçük görüyor.
- Toplumun genel değer sisteminden dolayı, Türkiyeliler Kırgızistanlılara şüpheli yaklaşıyor, güven duymuyor. Kırgızistanlılar ise, Türkiyelilere bir para ağacı gibi bakıyor, yararlanmak istiyorlar.
- İki kültür arasında güven problemi var. Sevgi ve hoşgörümüz suiistimal ediliyor.
- Türkiyeli öğrenciler hoşgörüsüz, kıyaslayıcı ve yargılayıcılar, Kırgızistanlı öğrenciler ise misafirperver değil ve fakirlikten dolayı menfaatçiler.
- Kırgızistanlı öğrencilerin olumsuz davranışlarının temelinde ülkenin ekonomik durumu yatmaktadır. Onları tanıdıkça yaptıklarımızın doğru olmadığını anladık.

Türkiyeli öğrenciler kaynaşma ve arkadaşlık kurmada Kırgızistanlı öğrencilere, Kırgız toplumunun genel değer sisteminden dolayı şüpheli yaklaşmakta, kendilerinin bir para ağacı olarak algılandıklarını düşünmektedirler. Ayrıca Türkiyeli öğrenciler, kendilerinin hoşgörüsüz olduklarını kabul etmekte, Kırgızistanlı öğrencilerin ise misafirperver olmadıklarını düşünmektedirler. Türkiyeli öğrencilerin kaynaşma, arkadaşlık ve iletişim kuramama nedenleri arasında kendi olumsuz davranışlarını açıkça belirtmeleri ve Kırgızistanlı öğrencilerin kendilerine karşı olumsuz davranışlarının nedenlerinin genelde ekonomik temelli olduğunu ve bunun kabul edilebilir bir durum olduğunu belirtmeleri dikkat çekicidir.

İkinci soruya ilişkin Kırgızistanlı öğrencilerin yanıtları en çoktan aza doğru şu şekildedir;

- Türkiyeli öğrenciler kendilerini genelde çok üst düzeyde gösteriyorlar ve Kırgızları beğenmiyorlar. Biz zenginiz ve gelişmiş memleketten geldik diye düşünüyorlar.
- Türkiyeli öğrenciler ders dinlemiyor, derslerde konuşuyorlar, diğer öğrencilerin ders dinlemesini ve hocanın ders anlatmasını engelliyorlar. Bağırarak ve yüksek sesle konuşuyorlar. Eğitime önem vermiyorlar, çaba göstermiyorlar. Bilim seviyeleri düşük.
- Okulun ilk yıllarından konuşmuyor, selamlaşmıyoruz, ilerleyen yıllarda bile düşük düzeyde, sınırlı olarak iletişim kuruluyor. Okul yaşamı boyunca sınıflarda hemen her zaman birbirinden ayrı oturuluyor. Mezuniyet töreni günü bile Türkiyeli öğrenciler bizimle kutlamalara katılmıyor.
- Sorunların temelinde maddiyat vardır.
- Türkiyeli öğrenciler kültür, giyim ve yiyeceklerde sorun yaşıyorlar. Kırgızistanlı öğrenciler daha özgür ve çeşitli giyiniyorlar, ama Türkiyeliler bunu beğenmiyor.
- Türkiyeli öğrencilerde kutlama kültürü gelişmemiş, kutlama partilerine gelmiyorlar ve insan ilişkilerinde kaba davranıyorlar. Toleranslı değiller.
- Her iki taraf birbirine yabancı olarak bakıyor, yakınlık ve akrabalık duygusu yok.

- Türkler Kırgız kültürünü öğrenmeliler.
- Kırgız toplumunda Sovyet döneminden kalan bir tutumla yabancılara karşı hoşgörü ve güven yok.
- Türklerle ilişkim olmadığı için problemlerini bilmiyorum.

Kırgızistanlı öğrenciler Türkiyeli öğrencilerle kaynaşma ve arkadaşlık kurmak için çabaladıklarını, ancak Türkiyeli öğrencilerin bu çabalarına karşılık vermediklerini, bunun nedenleri olarak Türkiyeli öğrencilerin kendilerini üstün görmelerine, kutlama ve birlikte eğlenme kültürlerinin gelişmediğine, hep birbirleriyle arkadaşlık yapma eğiliminde olduklarına ve sosyal yaşam-giyim, yiyecek, birliktelik-anlayışlarının farklı olduğuna bağlamaktadırlar.

3.Bu sorunların çözümüne ilişkin önerileriniz nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular:

Bu sorunların çözümüne ilişkin önerileriniz nelerdir? sorusuna ilişkin Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin tamamı Türkiyeli öğrencilere buraya gönderilmeden önce Türkiye’de yabancı dil ve Kırgızistan kültürünü ve yaşam tarzını tanıtıcı eğitim verilmelidir görüşünde birleşmektedirler. Her iki ülke öğrencilerinin de sorunların çözümünün uzun zaman alacağı ve zor olacağına ilişkin görüş belirtmeleri dikkat çekicidir.

Üçüncü soruya ilişkin Türkiyeli öğrencilerin yanıtları en çoktan aza doğru şu şekildedir;

- Türkiye’de Kırgız dili ve kültürü ile eğitim verildikten sonra Kırgızistan’a öğrenciler gönderilmelidir.
- Türkiyeli öğrenciler yaşadıkları bu yeri benimsemeye ve buranın koşullarına ayak uydurmaya çalışmalıdır.
- Türkiye’den öğrenci seçimi özenle yapılmalıdır.
- Sorunlar çok zor çözülür ve çözüm zaman alır.
- Kırgızlara kendi tarih ve kültürel kökleri öğretilmelidir.
- Kırgızistanlı öğrenci ve hocalara misafirperverlik ve kardeşlik eğitimi verilmelidir.
- Manas üniversitesi Türk kültürünü öğretme ve yaşatma açısından iyi bir örnek olabilir. Bununla ilgili programda derslere yer verilmelidir.
- Sorunlar genellikle buraya gelen işadamları tarafından çıkarılmaktadır.
- Dostluk derneklerinin açılması, konser, tiyatro, spor ve benzeri etkinlikler gibi ortak organizasyonlar desteklenmelidir.

Türkiyeli öğrencilerin bu problemlerin çözümüne ilişkin çözüm önerileri, Kırgızistan’a gelmeden önce dil ve kültürü tanıtıcı bir eğitim verilmelidir ve iki kültürün ortak değerleri ön plana çıkarılarak dostluk dernekleri açılmalı, konser, tiyatro, spor ve benzeri etkinlikler gibi ortak organizasyonlar desteklenmelidir şeklindedir.

Kırgızistanlı öğrencilerin yanıtları en çoktan aza doğru şu şekildedir;

- Sorunlar zaman içerisinde kendiliğinden çözülecektir. Bu durum Kırgız kültürünün kendi özgün yapısına kavuştuktan sonra mümkündür.
- Bu sorunlara kolay kolay çözüm bulunamaz.
- Manas üniversitesi mezunları ülkelerinde diğer ülkenin kültürünü anlatacak ve böylelikle zaman içerisinde sorunlar çözülecektir.
- Her iki ülke öğrencileri birbirlerine karşı kalıp yargılarını yıkmalıdır.

- İnsanlar yaşadıkları kültüre ve insana saygı duymayı ve davranmayı öğrenmelidirler.
- Ortak öğrenci etkinlikleri-kaynaşma toplantıları, partiler, konferanslar, sosyal ve spor etkinlikleri gibi- düzenlenmelidir.

Kırgızistanlı öğrencilerin Türkiyeli öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin çözümüne ilişkin çözüm önerileri, sorunlar zaman içerisinde kendiliğinden çözülecektir, ortak kültürel organizasyonlar ve bilimsel etkinlikler düzenlenmelidir şeklindedir.

4- Kırgız-Türk Manas Üniversitesi'ndeki Türkiyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ile Manas Üniversitesi dışındaki diğer üniversitelerde eğitim alan Türkiyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar arasında fark var mıdır? alt problemine ilişkin bulgular:

a-Manas Üniversitesi dışındaki üniversitelerde okuyan öğrencilerin Türkiyeli öğrencilerin üniversite ve toplumsal yaşamla ilgili karşılaştıkları uyum sorunları nelerdir? sorusuna ilişkin verdikleri yanıtlara göre, Kırgızistanlı ve Türkiyeli öğrencilerin tamamı en önemli sorunun kültür farkı ve dile hakim olamama olarak belirtmişlerdir. Bu sonuç Manas Üniversitesinde eğitim alan öğrencilerin yanıtlarından farklılık göstermektedir. Bunun nedeni Manas üniversitesi dışındaki üniversitelerde eğitim alan öğrencilerin devam ettiği üniversitelerde öğretim dilinin Kırgızca ya da Rusça olması ve daha az Türkiyeli öğrenci ile iletişim olanaklarına sahip olmaları nedeniyle dil sorununu daha çabuk çözmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Manas Üniversitesinde öğretim dillerinden birinin Türkiye Türkçe'si ve daha çok Türkiyeli öğrencinin olması, buradaki öğrencileri diğer dili öğrenmeye zorlamadığı söylenebilir. Manas Üniversitesi dışındaki üniversitelerde okuyan Türkiyeli öğrenciler ikinci temel problem olarak devam ettikleri üniversitelerin fiziksel koşullarının ve eğitim-öğretim kalitesinin düşüklüğünü belirtmektedirler. Diğer sorunlara ilişkin olarak her iki öğrenci grubunun da yanıtları Manas Üniversitesi öğrencilerinin yanıtları ile benzerlik göstermektedir.

b-Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin birbirleri ile kaynaşma, arkadaşlık ve iletişim sorunları nelerdir? sorusuna ilişkin verdikleri yanıtlara göre, Kırgızistanlı ve Türkiyeli öğrencilerin tamamı kültür farklılığını en önemli neden olarak belirtmişlerdir. Her iki öğrenci grubunun da kaynaşma, arkadaşlık ve iletişimde önemli sorunlarının olmadığını belirtmeleri, hem bu öğrencilerin bu durumu bir sorun olarak görmüyor olmaları açısından ve hem de Manas Üniversitesindeki öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtların farklılığı açısından dikkat çekicidir.

c-Bu sorunların çözümüne ilişkin önerileriniz nelerdir? sorusuna ilişkin Türkiyeli ve Kırgızistanlı öğrencilerin tamamı her toplumda bu sorunlar olabilir, kültürler arası etkileşim artırılarak bu sorun çözülebilir şeklindedir. Diğer üniversitelerdeki Kırgızistanlı öğrenciler Türkiyeli öğrencilere göre sorunların çözümünde daha iyimser görüşler belirtmişlerdir. Diğer üniversitelerdeki Türkiyeli öğrencilerin çözüm önerilerine ilişkin yanıtları Manas Üniversitesi öğrencilerinin yanıtları ile benzerlik göstermektedir.

Manas Üniversitesinde okuyan öğrenciler ile diğer üniversitelerde okuyan Türkiyeli öğrencilerin uyum ve iletişim ile ilgili yaşadıkları sorunlar kıyaslandığında Manas Üniversitesindeki öğrencilerin daha çok ve farklı düzeyde sorunlar yaşadıkları söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Kırgızistan'da bulunan Türkiyeli öğrencilerin başta yabancı dil olmak üzere, kültür farklılıkları çatışması, sosyal ve toplumsal yaşama uyumsuzluk, diğer kültürden arkadaşlar edinememe, üniversitede eğitim sistemine uyamama, yüksek beklentilerle gelip beklentilerin karşılanamaması sonucu hayal kırıklığı yaşama ve kendini boşlukta hissetme, karşı

cinsle sağlıklı ilişki kuramama, bir başka kültürde bulunmaktan yaşanan rahatsızlık gibi üniversite ve toplumsal yaşamla ilgili problemler yaşadıkları görülmektedir.

Türkiyeli öğrencilerin üniversite ve toplumsal yaşamda arkadaşlık kurma ve kaynaşma ile ilgili yaşadıkları en temel sorun, kendilerinin ekonomik yönden iyi düzeyde görüldüklerinden dolayı, arkadaşlık için yaklaşan herkesi menfaatçi olarak algılama ve dolayısıyla güven duymamadır. Şüphesiz bu algılamanın oluşmasında Türkiyeli öğrencilerin yaşadıkları deneyimler göz ardı edilmemelidir. Arkadaşlık kurma ve kaynaşma ile ilgili bir diğer sorun ise Kırgızistan ekonomisinden kaynaklanan Kırgız öğrencilerin fakirliği, Türkiyeli öğrencilerin ise onlara kıyasla zengin oluşlarıdır. Bu ekonomik üstünlüğün sonucu Türkiyeli öğrencilerin kendini beğenme, diğerinden üstün görme ve ben bilirim tutumları, Kırgız öğrencilerin kendilerinden uzaklaşmasına ve kaynaşmanın engellenmesine neden olmaktadır denilebilir. Arkadaşlık kurma ve kaynaşma ile ilgili Türkiyeli öğrenciler Kırgızistanlı öğrencilerin misafirperver olmadıklarını düşünmekte, Kırgızistanlı öğrenciler ise Türkiyeli öğrencileri sosyal bulmamakta, eğlenme ve birliktelik kültürlerinin eksik olduğunu düşünmektedirler.

Kırgızistan'da yüksek öğrenim amaçlı bulunan bu öğrenciler, sadece Türkiye için değil, tüm Türk dünyası ve insanlık için önemli insan kaynaklarıdır. Hiç bir ülke, hele gelişmekte olan ülkeler, insan kaynaklarını hoyratça kullanma lüksüne sahip değildir. Öğrencilerin üniversite yaşamına ve toplumsal yaşama uyum sağlamalarına ve kişisel gelişimlerine yardımcı olmak, onların bireysel sorunlarına çözüm bulmak öncelikle üniversitenin ilgili birimlerinin görevidir.

Bu yardım öğrencileri yöneltme ve yerleştirme hizmetleri, uyum programları, maddi destek, barınma ve beslenme hizmetleri, bireysel yardım, öğrenci örgütlenmelerine ve etkinliklerine yasal, ekonomik ve moral destek, öğrenci hizmetleri merkezi, mesleki danışma büroları, mediko-sosyal merkezleri, yabancı öğrenci danışmanlığı, tanıtma programları, sosyal hizmetler, kültür hizmetleri, spor hizmetleri, boş zamanları değerlendirme hizmetleri (tiyatro-gösteri, temsil, folklor gösterileri; müzik, resim, seramik, heykel gibi güzel sanatlara yönelik faaliyetler; gezi-gözlem, eğlence; konferans, panel, tartışma, sergi gibi faaliyetler; dergi, duvar gazeteleri, şiir ve dinleti günleri), öğrencilere bu etkinliklere katılmak için ekonomik (bilet, kalacak ve yeme-içme giderleri) destek, boş zamanlarını değerlendirebilecek dinlenme salonları, okuma salonları, müzik salonları, İnternet salonları, atölyeler, sosyal toplantı merkezleri gibi düzenlemeler şeklinde olabilir. Öğrencilerin akademik konularda yardım almaları için akademik danışmanlık kurumunun işlevselleştirilmesi, kişisel ve sosyal konularda yardım ve destek için ise Rehberlik ve Psikolojik Danışma Merkezinin etkin, kolay ulaşılabilir ve yardım alınabilir hale getirilmesi ile olabilir. Böylelikle öğrenci uyum, kaynaşma, iletişim ve yeni kültüre entegrasyon süreçlerini daha az sorunlu, kolay ve kısa zamanda tamamlayabilir.

Sonuç olarak, yeni bir kültürde, üniversite yaşamında ve hatta yaşam sürecinde ideal ortamı, ideal arkadaşı bulmak çok zor olabilir. Ancak birey kendisinin de başkaları için ideal olmayabileceğini bilmelidir. Kişiler arası ilişkilerde kendini başkasının yerine koyabilmek onun duygularını ihtiyaçlarını ve eylemlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. İlişkilerimizde ön yargısız, hoşgörülü ve uzlaşmacı bir tutum sergilemek zorundayız. İnsan ilişkilerinin öncelikle sevgi temelli olması elbette istenilen bir durumdur. Ancak, bu gerçekleşmiyorsa bile ilişkilerimizde bir diğerini de değerleri, inançları, yaşam felsefesi ve yaşam tarzı ile kabul etmek zorundayız. Bir başka deyişle birbirimizle yaşamayı, paylaşmayı, üretmeyi ve birbirimizi olduğu gibi kabul etmeyi öğrenmek ve yaşamımızda uygulamak zorundayız. Bir duruma, olaya, davranışa ya da bireye bakarak bir toplumla ilgili genellemeler yapmanın hem bilimsel ve hem de insafli bir davranış olmadığını hiç zaman unutmamak gerektiği hep hatırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ATKINSON, R. L., ATKINSON, R. C., SMITH, E. E., BEM, D. J., & HOEKSEMA, S. N. (1999). *Psikolojiye Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- BENNET, M.J. (1998). *Basic Concepts of International Communication*. Maine: Intercultural Press.
- BİLKENT. (2005). *Üniversite Yaşamına Uyum*. <http://www.bilkent.edu.tr/> (26 Ekim'de indirildi).
- BURGER, J. M. (1993). *Personality*. California: Brooks\Cole Publishing Company.
- FANTA, A. (2005). *International Guide on Predeparture Orientation and Cultural Adaptation for Students Studying in the United States*. <http://www.reach.useic.ru/> (22 Aralık'ta indirildi).
- FATİH. (2005). *Üniversite Yaşamına Uyum*. <http://www.fatih.edu.tr/> (26 Ekim'de indirildi).
- GAZETE MANAS. (2005). *Yaşam Sayfası*. Nisan, 10.
- MİOTTO, P., COPPI, M. D., FREZZA, M., PETRETTO, D., MASALA, C., & PRETİ, A. (2003). *Suicidal Ideation and Aggressiveness in School-Aged Youths*. *Psychiatry Research*, 120, 247-255.
- KÖMLEKSİZ, M., ALİMBEKOV, A. & ÇELİKBAY, A. (2002). *Açıklamalı Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi yayınları.
- KTMÜ (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi). (2005). *2005-2006 Eğitim-Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzu*. Bişkek: K-T Manas Üniversitesi.
- KTMÜÖİDB (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı). (2005). *Sayısal Veriler*. <http://manas.kg> (16 Aralık'ta indirildi).
- KURUÜZÜM, A. (2002). "Kesin Dönüş Yapan İşçi Çocuklarının Uyum Problemi Üzerine Bir Alan Araştırması." *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (3), s.102-113.
- ÖZGÜVEN, İ.E. (1999). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- T.C. Berlin Büyükelçiliği. (2005). *Türklerin Almanya'ya Uyumunu. Bazı klişeler ve Araştırma Sonuçları*. <http://www.tcberlinbe.de/tr/> (18 Aralık 2005'te indirildi).
- TUTKUN, Ö.F. (1998). "The Birth Of Turkish Higher Education System." (Doktora Tezi). University Of Pittsburgh, ABD
- UNIVERSITY OF SASKATCHEWAN. (2005). *Cross-cultural Adaptation*. <http://students.usask.ca/> (15 Aralık'ta indirildi).
- YALÇIN, D.(2003). *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinin Kuruluşu*. Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi yayınları, 47, 1.
- YEŞİLYAPRAK, B. (2001). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- WEAVER, G.R. (1994). *Culture, Communication and Conflict*. MA: Simon Schuster Publishing.